

ที่ สม ๐๙๐๓/๙๐

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา
อาคารรัฐประศาสนภักดี ชั้น ๖-๗
ถนนแจ้งวัฒนะ เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ ๑๐๒๑๐

๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๗

เรื่อง ข้อเสนอแนะกรณีสำนักงานประกันสังคมปฏิเสธการจ่ายเงินสงเคราะห์และเงินบำเหน็จชราภาพ
ของผู้ประกันตนซึ่งถึงแก่ความตายให้กับบุตรที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

เรียน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงาน

- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. สำเนาคำพิพากษาศาลแรงงานภาค ๗ คดีหมายเลขแดงที่ ร๓๗๕/๒๕๖๕ ลงวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๖๕
๒. สำเนาคำพิพากษาศาลอุทธรณ์คดีชำนาญพิเศษ ที่ ๑๕๙/๒๕๖๖ ลงวันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๖๖
๓. สำเนาคำสั่งศาลฎีกา ที่ ครพ.ร.๖๙๖๙/๒๕๖๖ ลงวันที่ ๔ กันยายน ๒๕๖๖

ด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) ได้พิจารณากรณีสำนักงานประกันสังคมปฏิเสธการจ่ายเงินสงเคราะห์และเงินบำเหน็จชราภาพของผู้ประกันตนซึ่งเสียชีวิตให้กับบุตรที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย เนื่องจากปัญหาในการตีความคำว่า “บุตร” ตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ซึ่ง กสม. เห็นว่า เป็นการจำกัดและกระทบต่อสิทธิเด็กและทายาทตามความเป็นจริง จึงขอเรียนข้อเท็จจริงสภาพปัญหา ข้อพิจารณา และข้อเสนอแนะ ดังนี้

๑. ข้อเท็จจริงและสภาพปัญหา

๑.๑ ศาลแรงงานภาค ๗ ได้มีคำพิพากษาคดีหมายเลขดำที่ ร๓๐๕/๒๕๖๕ คดีหมายเลขแดงที่ ร๓๗๕/๒๕๖๕ ลงวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๖๕ ตีความคำว่าบุตรในมาตรา ๗๓ (๒) และมาตรา ๗๗ จัตวา วรรคสอง (๑) แห่งพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ หมายความว่ารวมถึงบุตรชอบด้วยกฎหมายและบุตรตามความเป็นจริง (สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑) ในการนี้ สำนักงานประกันสังคมและคณะกรรมการอุทธรณ์ได้ยื่นอุทธรณ์คำพิพากษาศาลแรงงานภาค ๗ โดยศาลอุทธรณ์คดีชำนาญพิเศษเห็นด้วยกับคำพิพากษาของศาลแรงงานภาค ๗ จึงพิพากษายืน ต่อมาสำนักงานประกันสังคมและคณะกรรมการอุทธรณ์ยื่นคำร้องขออนุญาติฎีกาและขอทุเลาการบังคับในระหว่างฎีกา แต่ศาลฎีกามีคำสั่งไม่รับฎีกาและยกคำร้องขอทุเลาการบังคับในระหว่างฎีกา (สิ่งที่ส่งมาด้วย ๒ - ๓)

๑.๒ แม้ศาลแรงงานภาค ๗ ได้วินิจฉัยตีความคำว่า “บุตร” ตามข้อ ๑.๑ แล้ว แต่สำนักงานประกันสังคมยังมีหนังสือสำนักสิทธิประโยชน์ กลุ่มงานกำกับและควบคุมการวินิจฉัยประโยชน์ทดแทน ที่ รง ๐๖๒๙/ว๙๕ ลงวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๖๗ เรื่อง การวินิจฉัยคำว่า “บุตร” ตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๘ แจ้งสำนักงานประกันสังคมกรุงเทพมหานครพื้นที่/สำนักงานประกันสังคมจังหวัด/

/สาขา...

สาขาว่า การตีความคำว่า “บุตร” ตามพระราชบัญญัติประกันสังคมฯ มีความหมายว่า “บุตรที่ชอบด้วยกฎหมาย” ไม่ให้หมายรวมถึง “บุตรตามความเป็นจริง” และคำพิพากษาของศาลมีผลต่อคู่ความในคดีเท่านั้น การจ่ายเงินสงเคราะห์กรณีผู้ประกันตนเสียชีวิตและเงินบำเหน็จชราภาพให้กับบุตรที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายต้องเป็นกรณีที่ศาลมีคำสั่งเท่านั้น หากจะเปลี่ยนแปลงแนวทางการวินิจฉัยต้องมีคำพิพากษาจนเป็นแนวบรรทัดฐาน

๒. ข้อพิจารณา

๒.๑ สถาบันนิติวัชร์ สำนักงานอัยการสูงสุด ได้ศึกษาพบว่า ระหว่างปี ๒๕๖๕ - เดือนพฤษภาคม ๒๕๖๗ ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัด ๖๔ แห่ง มีคำร้องขอรับรองบุตรเพื่อนำไปใช้ประกอบการยื่นขอรับเงินประโยชน์ทดแทนกรณีผู้ประกันตนถึงแก่ความตายให้กับบุตรที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ๓,๘๑๒ คดี เฉลี่ยปีละ ๑,๖๘๗ คดี และมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ย ๑๐,๗๙๓ บาทต่อคดี

๒.๒ กรณีตามข้อ ๑.๑ ผู้ฟ้องคดีใช้เวลา ๓ ปี ๑๐ เดือน จึงได้รับเงินประโยชน์ทดแทนจากสำนักงานประกันสังคม โดยมารดาต้องหยุดงานไปติดต่อบริษัท ยื่นอุทธรณ์ ฟ้องคดีและเดินทางไปศาล ส่งผลให้ต้องสูญเสียรายได้ มีภาระและค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น ได้รับเงินล่าช้าไม่ทันต่อสถานการณ์ความเดือดร้อนที่เกิดขึ้น มีความเครียดและวิตกกังวล รวมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องสูญเสียแรงงานทรัพยากรบุคคลโดยไม่จำเป็น เพราะเมื่อศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดแล้ว สำนักงานประกันสังคมต้องจ่ายเงินดังกล่าวเช่นเดิม

๒.๓ หนังสือสำนักงานประกันสังคมตามข้อ ๑.๒ กระทบต่อสิทธิของเด็กและทายาทที่จะได้รับสวัสดิการสังคมและหลักประกันสังคมซึ่งได้รับการรับรองตามข้อ ๙ ของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม (International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights: ICESCR) และความเห็นทั่วไป (General Comment) ของคณะกรรมการประจำกติกา ICESCR ที่ให้รัฐมุ่งเน้นสิทธิในการเข้าถึงและรักษาสิทธิประโยชน์แก่ผู้ที่อยู่ในความอุปการะ ทั้งในรูปแบบของเงินหรือสิ่งอื่นใดโดยปราศจากการเลือกปฏิบัติ เพื่อคุ้มครองการขาดรายได้จากการทำงานที่มีสาเหตุจากการเสียชีวิตของสมาชิกในครอบครัว รวมทั้งข้อ ๒ ของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the Rights of the Child: CRC) ที่ห้ามเลือกปฏิบัติด้วยเหตุแห่งการเกิดหรือสถานะอื่น ๆ ของเด็ก บิดา มารดา หรือผู้ปกครองตามกฎหมาย ตลอดจนรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๗ วรรคสาม ที่ห้ามเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลด้วยเหตุแห่งความแตกต่างเรื่องสถานะ และมาตรา ๗๔ ที่รัฐต้องส่งเสริมและคุ้มครองผู้ใช้แรงงานให้ได้รับรายได้สวัสดิการ การประกันสังคม และสิทธิประโยชน์อื่นที่เหมาะสมแก่การดำรงชีพ

๓. ข้อเสนอแนะ

กสม. ในคราวประชุมด้านการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิมนุษยชน ครั้งที่ ๓๙/๒๕๖๗ เมื่อวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๖๗ จึงมีมติให้มีข้อเสนอแนะในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔๗ (๓) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖ (๓) มาตรา ๓๓ และมาตรา ๔๒ ต่อกระทรวงแรงงานเพื่อมอบหมายให้สำนักงานประกันสังคมดำเนินการ ดังนี้

/๓.๑ ยกเลิก...

๓.๑ ยกเลิกหนังสือสำนักสิทธิประโยชน์ กลุ่มงานกำกับและควบคุมการวินิจฉัยประโยชน์ทดแทน ที่ รง ๐๖๒๙/ว๙๕ ลงวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๖๗ เรื่อง การวินิจฉัยคำว่า “บุตร” ตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๘

๓.๒ มีหนังสือแจ้งแนวปฏิบัติเรื่องการตีความคำว่า “บุตร” ในมาตรา ๗๓ (๒) และมาตรา ๗๗ จัตวา วรรคสอง (๑) แห่งพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ให้หมายความรวมถึงบุตรตามความเป็นจริงตามคำพิพากษาของศาลแรงงานภาค ๗ และศาลอุทธรณ์คดีชำนัญพิเศษ เพื่อคุ้มครองสิทธิของเด็กในการได้รับสวัสดิการสังคมและหลักประกันทางสังคมโดยปราศจากการเลือกปฏิบัติ ตามที่รับรองไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม และอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก เพื่อให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ และที่แก้ไขเพิ่มเติมต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา ผลเป็นประการใด โปรดแจ้งให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติทราบด้วย จักขอบคุณมาก

ขอแสดงความนับถือ

(นางสาวพรประไพ กาญจนรินทร์)

ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

สำนักกฎหมาย

โทรศัพท์ ๐ ๒๑๔๑ ๑๙๔๗ (ศิริวรรณ)

โทรสาร ๐ ๒๑๔๓ ๘๗๒๐